

80. JANEK ZUPA

11 december 1916, Stare, Polen
10 november 1987, Breda

Korporaal, Compagnie werkplaats Infanterie Brigade.

Janek groeide op in het westen van Polen in een groot gezin. Studeren was er voor Janek niet bij. Er moest worden gewerkt op de boerderij. Intussen kon hij dromen over zijn toekomst. Hij was gek op auto's. Chauffeur worden, dat was het.

Hij verliet de boerderij en ging werken in de stad in een garage met vier taxi's en twee bussen. Daar leerde hij het vak en haalde zijn rijbewijs. Hij was 21 toen hij voor het eerst, in 1937, een soldatenpak aantrok als dienstplichtige. Wist Janek veel, dat hij het soldatenpak pas 10 jaar later weer uit zou trekken.

In het Poolse leger is Janek ook chauffeur. Als de Duitsers in september 1939 Polen binnenvallen moet zijn eenheid zich terugtrekken. Bij die actie komen ze onder vijandelijk vuur. Zestien auto's van de kolonne worden getroffen en Janek dacht echt dat zijn einde nabij was. Ze vluchten naar het oosten waar ze gevangen worden genomen door Sovjet troepen.

De Russen selecteerden de gevangenen op hun handen. Degenen zonder werkhanden werden afgevoerd. Janek had stevige werkhanden en dat kan zijn leven hebben gered. Janek weet te ontkomen en vlucht naar Roemenië waar hij een oproep hoort over een op te richten Pools leger in Frankrijk. Via een enorme omweg komt hij in Frankrijk aan.

Na een kort verblijf in Narvik in Noorwegen, waar hij wordt ingezet bij een speciale operatie. In juni is Janek terug in Frankrijk en dan snel door naar Engeland. In Schotland verzamelen de Poolse troepen zich om later de 1ste Poolse Pantserdivisie op te richten.

Janek heeft zijn deel oorlogsgeweld al meegemaakt als hij in augustus 1944 in Normandië terecht komt. Hij is getuige van het

geallieerd bombardement op eigen troepen. In de acties in Normandië zag hij veel landgenoten met een Duits uniform aan. Het waren Polen die vaak gedwongen in Duitse dienst zaten en zich waar mogelijk overgaven om aan de geallieerde kant te gaan vechten.

Na Normandië ging de opmars snel richting België en Nederland. Op 29 oktober was hij een van de bevrijders van Breda en een dag later was, achteraf beslissend voor de rest van zijn leven. Hij ontmoette een Bredaas meisje. De volgende avonden zocht hij haar weer op. Janek hoorde al snel bij de familie.

In het voorjaar van 1945 vertrekt de divisie met Janek naar Noord-Nederland en Duitsland. Afscheid van zijn verloofde. Bij Wilhelmshaven is nog enorm gevochten. De Poolse troepen kenden weinig genade in Duitsland. Dan is de strijd ineens voorbij. Janek en veel anderen gaan naar Aschendorf, daar worden ze gedemobiliseerd.

Op 5 juli 1945 trouwde hij. In Breda aangekomen hadden Janek, die vanaf dan Jan heet en zijn vrouw geen onderkomen. Dus bij de schoonouders in huis. Na een paar jaar volgde een flatje. In 1959 kon hij, na 20 jaar, eindelijk terug naar Polen om zijn familie te zien. Helaas was moeder al gestorven. Jan wordt natuurlijk chauffeur, bij de BBA.

